BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 14 ARALIK 1987 SAYI: 314

Kaybeden ANAP Kazandı

Yapılacağı açıklandığından bu yana tartışma konusu olan ve bir aylık bir "hukuk serüveninden" sonra 29 Kasım 1987 günü yapılan milletvekili genel seçiminin sonuçları da, daha öğrenildikleri andan itibaren tartışma ve polemik konusu haline geldiler. Demokrasi anlayışı "sandıktan ibaret" olan ve bu seçime "ayak sürümeksizin" katılan, ANAP'tan gayri burjuva partilerinin seçim sonuçlarını hep birlikte gayri meşru ilan etmeleri bile seçimin nasıl bir "siyasi dolandırıcılık" olduğunu anlatmaya kafi geliyor.

Seçimin ortaya koyduğu en çarpıcı sonuç, "kaybeden ANAP'ın kazanmasını" sağlamış olmasıdır. ANAP'ın oyları 1983'te yapılan genel seçimde % 45.1 iken parlamento çoğunluğu % 52.75 idi. 29 Kasım seçiminde ise ANAP'ın oyları 9 puan gerileyip % 36.30 düzeyine düşerken bu kez meclisteki çoğunluğu % 64.88'e yükselmiştir. Oyları azalırken milletvekillerinin sayısını artırabilmek ANAP'a has bir hokkabazlıktır ve seçime bir ay kala, yine ANAP tarafından hazırlanmış olan seçim yasasının ürünüdür.

Seçim sisteminin, önceden bilinen ve seçim sonuçlarıyla da açıkça görünen bir başka "adil olmayan" özelliği, % 10 gibi emsali görülmemiş bir genel barajla pek çok siyasi partiyi meclis dışında bırakmasıdır. 29 Kasım seçiminde genel barajı aşamayan partilere verilmiş olan 5 milyon civarındaki oyun siyasi anlamı, bu oyların "çöp kutusuna" atılmış oylar sayılmasıdır. "Çöpe atılan oylar" bu kadardan da ibaret değildir; il barajlarını aşamayan ve aşamadığı için de o ilden hiç milletvekili çıkaramayan partilerin milyonları bulan oyları son tahlilde hiçbir hüküm ifade etmemiş, sözgelimi Van'da ANAP oyların % 29'u ile 5 milletvekilinin tamamını kazanırken seçime katılan öteki partilerin % 71'e ulaşan toplam oyu bir tek milletvekili dahi kazanmaya kafi gelmemiştir.

Sonuç olarak söylenmeli ki, seçim yasasının siyasi özeti ANAP'ın bir beş yıl daha hükümet olmasını sağlamak, her şeyi buna göre düşünüp düzenlemekti. Beklenen aynıyla gerçekleşmiş seçmenlerin % 64'ünün kurtulmaya çalıştığı ve bu isteğinin ifadesi olarak "karşı oy" kullandığı ANAP, bütün muhalefetin iki misli bir meclis çoğunluğuyla iktidarda kalmıştır. Bu öylesine çarpık bir tablodur ki, meclise girebilen muhalefet partilerinin oyları dahi ANAP'dan % 8 daha fazlayken, sandalye sayıları ancak ANAP'ın yarısı kadardır.

Amacın bu olduğunu, bu sonuca ulaşabilmek için her şeyin baştan programlanıp düzenlendiğini Özal da kabul etmektedir. Özal bunun "siyasi istikrar" adına yapıldığını belirtmektedir. İşin "püf noktası" da burasıdır. Seçim sisteminin bu noktaya götürülmesinin vebali tek başına Özal'ın sırtında değildir. Bunda "siyasi istikrar" kılıfı altında demokrasinin kendisi dışında kalan bütün unsurlarını "istikrarı bozanlar" olarak gören ve 1965'den bu yana geçerli olan AP anlayışının da payı vardır. Bu yaklaşım, "siyasi istikrarı" zorbalıkla sağlayan 12 Eylül rejiminin de felsefesi olmuş, toplumun siyasi tercihi ne olursa olsun, güçlü bir iktidar partisiyle cılız ve göstermelik bir muhalefetten ibaret bir siyasal yelpazeyi öngören yasalar aracılığıyla da "şerh altına" alınmıştır. 12 Eylül'ün "siyasi istikrarı" ANAP'ın şahsında sürdürülmektedir ve daha yirmi yıl sürdürülmek istendiği de ifade edilmektedir.

Nitekim K.Evren seçim sonuçlarını öğrendikten sonra yaptığı açıklamada "halkın istikrarı seçtiğini" belirtmekle ANAP'ın meclis çoğunluğuna atfedilen istikrarın 12 Eylül istikrarının bir devamı olduğunu itiraf etmiş olmaktadır. Evren'e ve Özal'a göre halkın sadece % 36'sının istikrarı seçmiş olması önemlidir de % 64'ünün —bu orantıya göre— "istikrara karşı olması" hiç önemli değildir.

Seçim sonuçlarından ayrıca tekelci sermayenin tamamı hoşnuttur ve "siyasi istikrarın" en çok da kendilerine menfaat sağlayacağının bilinciyle sevinçlerini açığa vurmaktadırlar. 12 Eylül'den bu yana elde ettikleri vurgun ortamını bir beş yıl daha garantiye almanın keyfi içinde mevcut duruma tıpkı Evren gibi övgü dizmektedirler. Burdan da açıkça görülüyor ki, Evren-Özal-Tekelci Sermaye bütünlüğü, geçmişte nasıl 5 generalin kurduğu düzeni "siyasi istik- ➧

rar" olarak görüyorduysa, bugün de %36 azınlık oyuna dayalı bir tek parti hükümranlığına aynı gözle bakmaktadırlar. Böylece %64 gibi ezici bir çoğunluk "siyasi istikrarın" düşmanı olmakta, istikrardan ne anlaşıldığı da gün gibi ortaya çıkmaktadır. Bu demektir ki, bundan böyle beş yıl boyunca, siyasi demokrasiye ilişkin her talep, emekçilerin hak arayışı, her türlü özgürlük talebi "istikrar bozgunculuğu" sayılıp ona göre işlem görecek "üçte birin istikrarı"nın üçte iki tarafından bozulmasını engellemek için her yol denenecektir.

Halkın rejime, 12 Eylül'e, tekelci sermayenin aşırı soygunlarına ve soygunun sivil siyasi şemsiyesi olan ANAP'a teveccüh etmemesi ama buna rağmen "siyasi istikrarı" seçmekle taltif edilmesinin arkasında yatan mantık rejimin, kendisini, aynen 1982 anayasa referandumunda ve 1983'ün "vetolu seçiminde" olduğu gibi, ama bu kez özel bir seçim kanunuyla "halka onaylatmış" olduğunun ifadesidir; 28 Kasım'la 30 Kasım arasında herhangi bir "kopukluk" bulunmadığının ilanıdır ve bu da seçimin niteliğinin bizzat rejim tarafından belirtilmesi anlamına gelmektedir.

Ne sonuç vereceği baştan belli olan seçimde "umduğunu bulamayan" SHP yöneticileri "DSP oylarımızı böldü" bahanesiyle ve "oylarımız bölünmeseydi..." hayaliyle asıl hedefi gözden kaçırmakta, istemeden de olsa seçim sistemini aklamış olmakta, bu sistemin güttüğü amaçları görmezlikten gelmeye devam etmektedirler. Blöf bile olsa DSP ve DYP tarafından ileri sürülen "boykot" fikrine itibar etmemekle bugünkü sonuçları ANAP'a kendi elleriyle ikram eden SHP'nin bu yaklaşımı, onun bundan sonra sürdürmeye çalışacağı "muhalefet anlayışı" hakkında da yeterli bir fikir vermektedir. SHP'ye göre dün demokrasiye açılımın biricik yolu bu seçimlerin yapılmasıydı, bundan sonra da bu yol her ne olursa olsun SHP'nin muhalefetinden ibaret olacaktır. SHP'nin aldığı sonuçta Ecevit'in sosyal demokrat oyları bölmesinin, anlamsız bir bencillikle solu yıpratmaya çalışırken gerici sağın sempatisini kazanmaktan dahi tedirginlik duymamasının rolü olmuştur elbette, ama asıl sorumlu seçim sistemidir ve bu sisteme peşinen boyun eğmekle SHP, kendi gerçeğinin kendisi tarafından oluşturulduğunu gözardı etmemek zorundadır.

Seçim sonuçlarının meşruiyetini tartışma konusu yapan bir başka faktör de, emekçi nitelikli sol partilerin bu seçimlerde temsil edilmesinin engellenmiş olmasıdır. Buna karşılık "sol kendi yasal partisini kurup seçimlere katılsaydı..." denemez, çünkü sorun bu değil, bu sonucu yaratan rejimin kendisidir. Emekçilerin hak ve çıkarlarını savunan bir tek makale yazmanın 7.5 yılı göze almaya denk düştüğü, demokrasi mücadelesi kapsamında atılan her adımın tam bir keyfilikle ezilmek istendiği bugüne kadarki koşullar solun toparlanmasını ve yasal siyasette ağırlığını hissettirmesini engellemiştir.

Şimdi iktidardakiler ve bir yığın kör demokrat "artık olan oldu, seçim sonuçlarını tartışmayalım, işimize bakalım..." diyerek toplumun gündemini oluşturmaya çalışıyorlar. Yani ANAP'a beş yıl avansın göz göre göre verilmesinin hazmedilmesini istiyorlar. Doğrudur ve o halde biz demokrasi güçlerinin de "kendi işimize bakmamız" gerekiyor. Seçimi "kazananlar" ve bunu kabullenenler için gündem değişebilir ama, demokrasi güçleri ve emekçi halk yığınları için "ana sorun" aynen kalmıştır.

Türkiye'nin ana siyasi sorunu demokrasidir ve bu da bir rejim değişikliği sorunudur. Seçimler de rejimi değiştirebilirdi, ama 29 Kasım seçimleri gibi seçimler değil. Türkiye'de demokrasi seçimlerden önce de yoktu, sonra da yoktur. Rejimden kurtulma sorunu 12 Eylül'den beri gelmektedir ve özünü koruyarak sürmektedir. Demokrasi güçlerinin dikkatlerini yoğunlaştırmaları gereken nokta, demokrasi mücadelesinin gerektirdiği görevlerin aynen devam ettiği hususudur. Seçmen desteği düşen ve düşmeye devam edecek olan ANAP'ın iktidar kalmasını sağlayan bir faktör, rejimin iplerini hâlâ daha ordunun tutuyor olması, yani rejimin bizzat kendisi ise bir öteki ve birincisinden daha az önemi olmayan faktör ANAP'a ve rejime karşı gerçek bir alternatifin, yani gerçek bir muhalefetin henüz yaratılamamış olmasıdır. "Gerçek muhalefet" ne şu, ne de budur; halk yığınlarının kendisinden kaynaklanan ve demokratik hedefler için verilen örgütlü mücadeleye kanalize edilebilmiş olan muhalefettir. Böyle bir muhalefetin oluşması durumunda rejimin sürmesini ne seçim hokkabazlıkları ne de baskılar sağlayabilir. Bu noktaya varabilmenin önkoşulu da, yığınların aktif mücadeleye katılmalarının önündeki "depolitizasyon engelini" aşmaktır.

Depolitizasyon engeli aşılacaktır. Rejimin en büyük korkusu da bu konudadır. 29 Kasım seçimlerinden önce yaşanan "siyasi atmosfer" göstermiştir ki, ANAP halkın "klasik bir seçim havasına" girmesinden bile, ecelinden korkar gibi korkmaktadır. TV'den yapılan propaganda konuşmalarını kısıp kuşa çevirmesi, propaganda süresini alabildiğine dar tutması, demokrasiye ilişkin her sözü, bildiriyi, afişi ve sloganı "12 Eylül öncesine dönmek" diye yorumlaması bundandır. Önce bu engel aşılacaktır!

Nasıl aşılacaktır? Bunun cevabı açıktır: Siyaset yaparak. Sol güçlerin önünde duran ve seçim sonuçlarıyla da önemi bir kere daha çarpıcı biçimde açığa çıkan hedef, yasal siyaset yapmanın önündeki engelleri çabucak aşmaya çalışmak, bunun imkan ve araçlarını bir an önce yaratıp yığınlara kapsamlı ve gerçek alternatifi götürebilmektir. "Sol Parti"nin kuruluşu önem ve ivediliğini bu nedenle korumaktadır. Elbette "Sol Parti" sihirli değnek gibi kuruluşuyla birlikte yığınları politika sahnesine toplamış olmayacaktır. Sol partiden umulan amaç sabırlı ve hoşgörülü olmayı, yoğun çabalar göstermeyi ve geniş bir perspektif taşımayı da içeren belli bir süreç boyunca gerçekleşecektir. Bunun bilinci ve inancıyla ve elbirliğiyle somut adımları atmaya başlamanın ve yola koyulmanın tam zamanıdır. ■

Gelişmenin Diyalektiği ve Yeni Düşünme Tarzı

SBKP MK Genel Sekreteri M.Gorbaçov'un 4 Kasım günü Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü nedeniyle Moskova'da hazır bulunan siyasi parti ve hareket temsilcilerine hitaben yaptığını konuşmayı sunuyoruz.

Değerli yoldaşlar ve dostlar,

Sizi bir kere daha, bu defa her bakımdan olağandışı olan ve günümüz dünyasındaki derin değişiklikleri yansıtan bu toplantıda hazır bulunanlar olarak, selamlıyorum.

Bu vesileyle, geldiğiniz ve kutlarımızda yer aldığınız için teşekkür ederim. Bu bizim için bir onur ve destektir.

Yoldaşlar,

Hepiniz Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü kutlama toplantısına katıldınız. Bu nedenle, işlerimizden söz etmeme ihtiyaç kalmıyor.

Burada raporda belirttiklerime ilaveten bazı düşünceleri dile getirmek istiyorum.

Güçlü devrimci dalga geri çekildiğinde, pekçoklarınca Ekim Devrimi'nin çok yakınlaştırdığı düşünülen hedeflerin ne kadar karmaşık olduğunu, Lenin herkesten önce kavramıştı. Onun Yeni Ekonomik Politika kavramı, yine onun barış içinde yanyana varolmaya ("barış içinde birlikte yaşama") değgin düşüncesini başlangıçta bulunduğu tümüyle siyasi, hatta diplomatik alandan çağın temel kanunlarının alanına taşıdı.

Fakat sonraları, zaman zaman başka düşünceler itibar kazandı. Ne ki, kimi zaman olandan değil, görmek istediğimizden hareket ederek tarihle oynama teşebbüslerine şimdi artık kesinlikle son verdik.

Dünyadaki gelişimin tüm savaş sonrası dönemde biriken ve olgunlaşan özellikleri, 1980'lerde açık seçik görünür hale geldi. Bunlar her şeyden önce bizzat insanlığın varlığını sürdürmesi meselesini öne çıkaran nükleer çağın özellikleriydi. Yine bunlar, günümüzdeki bilimsel-teknik devrimin teşvikiyle uluslararası ekonomik ilişkilerde karmaşıklaşma, dünya ülkeleri ve halkları arasında artan karşılıklı bağımlılık süreçleridir; dünya bütünlüğünün bu süreçlerin kendi çeşitlilik ve çelişiklik şartları altında ortaya çıkmasıdır. Nihayet bu, günlük yaşamın tehlikeleri, temposu ve streslerine intibak etme konusunda insanın biyolojik yeteneğine meydan okuyan global sorunların vahimleşmesidir.

Tüm bunlar barış içinde yanyana varolma fikrinin içeriğine, siyasi hareketlerin görevlerini yeniden değerlendirmelerini, tekrar incelemelerini ve mevcut ideolojik şema ve klişeleri aşmalarını gerektiren yeni bir ışık tuttu.

Bunu yapmak kolay değildir. Kimsenin elinde hazır reçeteler yok. Elinde günümüzün çelişkili dünyasının oluşturduğu labirentin çıkışını bulmakta yardımcı olabilecek Arian'ın ipini tutan kimse yok. Yeni düşünce kavramlarımızı dile getirirken, hiçbir şekilde bilgelik taşını bulduğumuz iddiasında değiliz: İnsanlığın yaşadığımız zamanın mayın tarlasını aşabilmesinin; 21. yüzyıla nükleer silahlardan arınmış ve şiddetin olmadığı bir dünyada girebilmesinin yollarını bizzat arıyoruz ve diğerlerini de bunu beraberce aramaya çağırıyoruz.

Elbette, tarihsel olarak bakınca, uygarlığın gelişiminde ortaya çıkan kritik anların aşılmasında tayin edici katkıyı sosyalizm yapacaktır, bundan eminiz. Sadece bu toplumsal düzen, insanlığın ilkesel olarak başka, onu kurtaracak kıyıya ulaşmasını mümkün kılacak, o Hegelci "ölçüyü", o çıkarlar dengesini aramayı sonuç alıcı biçimde etkileyecek potansiyel güce sahiptir. Sosyalizmin potansiyeli henüz büyük ölçüde tam anlamıyla açığa çıkmadı.

Özü itibariyle, kökenleri 1917 Ekimine uzanan **son derece derin bir devrim sürüyor.** Ama süresi, yeniliği, düzensizliği, ilerici değişimlerin ve geri çekilmelerin biraraya gelmesi ve birarada varolması, devrimci ve evrimci süreçlerin birbirinin yerini alması ve karşılıklı ilişkileri tüm mantıki, eski elkitaplarında çizilen şemaları cansız bir iskelet haline getiriyor.

Bu çağın sosyal hareketinin mantığı artan ölçüde gün yüzüne çıkıyor. Bunun özü, sömürücü toplumun kendisini maddi ve manevi olarak itibardan düşürmesidir.

Ne sosyalizmin tarihindeki olumsuz anlar, ne Marksizm karşıtlarının tüm kitap kolleksiyonları, ne de dünyada sürmekte olan ideolojik polemiklerin keskinliği ve incelikleri **kapitalizmin bir alternatifi olduğu** sonucunu, hükümsüz kılabilmiştir. Bu alternatif sosyalizmdir.

Ama gelişimin değişkenliği sürmektedir. Eski dünyanın güçleri tarihi helezonun her kıvrımında ilgili anın mevcut en tehlikeli çelişkileriyle baş edebilme ve egemenliklerini uzatma imkanı buluyorlar. Bu mesela bilimsel-teknik devrimin kapitalizm tarafından kullanılmasıyla olmaktadır. Elbette kapitalist düzenin iç antagonizmaları her yeni aşamada, ama yeni ve başka bir tarzda, tekrar oluşuyor.

Şurası muhakkak ki, teknolojik devrim daha henüz başlangıcındadır ve onun kapitalist biçimde kullanılışının esas sonuçları daha ileride görülecektir. Aynı şekilde bu konunun teorik olarak adamakıllı incelenmesinin de henüz başlangıç aşamasındayız. Bırakın politik öngörüleri, üretim tarzında nelerin olduğunun özü dahi, şimdilik, kapitalizmin genel krizinin sürekli derinleştiği şeklindeki alışılmış formülün arkasında son derece bulanık şekilde belirmektedir. Yaşayan sosyalizmin teknolojik gelişme düzeyi bakımından kapitalizmin hâlâ gerisinde kalması, bu süreçlerle ilgili yeni bir bilgi seviyesine erişmeyi engelledi. Bu arayı kapatmanın ko-

şulları sosyalist toplumun devrimci dönüşümü ve sosyalist toplumun nitelik olarak yeni bir duruma geçmesi sürecinde şekillenmektedir. Bir sosyal alternatif arayanlara bunu sunacak olan işte bu toplum, sosyalizmin daha üst bir örneğini temsil eden yarının toplumudur.

Kutlama toplantısındaki raporumda kapitalizmin özellikle tehlikeli iki tezahüründen söz etmem dikkatinizi çekmiştir: Militarizasyon ve gelişmekte olan ülkelerle eşitsiz mübadele. Bunlar ancak bu yönde bir devlet politikasıyla mümkündür. Ne ki, "Sovyet tehdidi" korkusu sürdüğü; insanlar "asli" ve ikincil dereceden ulusal çıkarlar bulunduğuna, uluslararası politika ve ekonominin "özneleri" ve "nesneleri" olduğuna, yani yeni-sömürgecilik alanları olduğuna inanmaya devam ettiği müddetçe bu politika destek bulmaktadır.

Perestroikamız tüm uluslararası etkileriyle "Sovyet tehdidi" korkusunu ortadan kaldırmakta, militarizm siyasi haklılık iddiasını kaybetmektedir. Kaynakların kabul edilemez ve tehlikeli biçimde silahlanma yolunda israf edilmesi ekolojik tehlike nedeniyle ve bilimsel-teknik devrimin yeni safhasında öncekinden tümüyle farklı düzeyde bir probleme dönüşmekte olan artan işsizlikle bağlantılı olarak da belirginleşmektedir. Silahlanma yarışından, astronomik kamu borçlarından ve hegemonyacı ekonomik egoizmden kaynaklanan son derece ağır yükle baş edemeyen finans sistemi de ürkütücü sinyaller vermektedir.

Diğer taraftan bu aşamada "Üçüncü Dünya"da oluşmakta olan özgürlükçü yeni ivme, (kavramla ilgili olarak benden önce konuşan Rama R.Rama ile aynı kanıdayım) gelişmekte olan ülkeler dünya ekonomisinde eşit bir yere sahip olmadığı, dünyada yeni ekonomik düzen fikri uygulamaya geçirilmediği, "gelişme için silahsızlanma" görevi pratiğe konulmadığı takdirde bir patlama tehlikesi ile yüklüdür.

İşte tüm bu yollarla uluslararası süreçte uygarlık için varolmak ya da olmamak sorusunu getiren ve dünyadaki tüm olaylara etkide bulunan bir "kritik kütle" oluşmaktadır.

Dünyadaki gelişmeyi yalnızca iki karşıt sistemin mücadelesi çerçevesinde düşünmek artık mümkün değildir. Bu gelişmenin diyalektiği çok sayıda faktörün birlikteliğini, rekabetini, yarışmasını ve beraberce etkide bulunduğunu göstermektedir. Farklı toplumlar arasındaki bu karşılıklı etkilenme, bu toplumların her birini sınavda başarılı olmaya zorlamaktadır. Bu elbette onlar arasında herhangi bir biçimde bir birleşme ya da bir tür konverjansın mümkün olabileceği anlamına gelmez.

Sosyalizmin hakiki değerlerinden zerre kadar vazgeçmeyeceğiz. Aksine onları zenginleştirip geliştirirken, sistemimizin insani muhtevasını tahrif eden her şeyden kurtulacağız. Sınıf düşmanımızın bize "aşık" olması için asla çaba göstermeyeceğiz. Buna hiç ihtiyacımız yok. Hayatın onu gerçekleri hesaba katmaya, hepimizin aynı gemide olduğunu ve hepimizin bu gemiyi alabora etmeyecek şekilde davranmamız gerektiğini kavramaya zorlayacağına güveniyoruz.

Bu politikasıyla sosyalizm, bir toplumsal düzen olarak sınıf çıkarları ile insanlığın genel çıkarlarını kaynaştırdığını göstermektedir. Kapitalizm için de yanyana varolma ve yarışmadan daha akıllıca bir yol yoktur.

Dünya çapındaki ekolojik "enfarktüs" tehlikesi, ancak birlikte hareket edilerek geriletilebilir ve ortadan kaldırılabilir. Bu sorun uluslararası nitelik kazanalı hayli zaman oluyor. Bırakın denizlerin ve okyanusların zenginliklerinden yararlanmayı, her ülkenin enerji sorununa tek başına köklü bir çözüm getirmek hemen hemen imkansızdır. Nihayet, uzaya tırmanma, dahası güneş sistemine ve yıldızlara yayılma işinin üstesinden yalnızca insanlığın kollektif aklı gelebilir.

Söylenenler ışığında, aralarında değerli ve itibarlı bir yere sahip olan ve sahip olacak **komünist hareketin** bulunduğu günümüz ilerici güçlerinin taşıdığı uluslararası sorumluluk olağanüstü ağırdır.

Burada SBKP'nin bir temsilcisi olarak, önceki gün raporumda bu hareket üzerine söylediklerime birkaç kelime eklemek istiyorum. Günümüz dünyasındaki pekçok şey gibi, komünist hareket de yenilenmeye ve niteliksel değişikliklere ihtiyaç duymaktadır.

Yalnızca ulusal değil, tabiatı gereği aynı zamanda uluslararası bir güç olması şimdi özellikle önem taşımaktadır. İnsanlığın böyle bir güce bugün özellikle ihtiyacı var. SBKP'ye gelince, o iç planlarını ve işlerini uluslararası bağlantıları dikkate alarak ve elbette bunların ideallerimizi paylaşan kardeşlerimiz ve genel olarak ilerici güçler açısından ne ifade edeceği ya da edebileceğini gözönünde bulundurarak şekillendirmektedir. Durgunluk döneminde sosyalizmin uluslararası ivmesinde bir düşme olduğunu biz güçlü biçimde hissettik. Dolayısıyla Sovyetler Birliği'nde perestroika bu bakımdan da hayatiyet kazanmıştı. Yeni aşamada işimizin yalnızca dünya çapında ekonomik ve siyasi anlamda değil, aynı zamanda sosyalizm, demokrasi ve ilerleme güçlerini manevi olarak destekleme anlamında da önem taşıdığının farkındayız.

Ne ki tek tek ülkelerde paralel çalışma tek başına yeterli değildir. Ortak hareket edilmeli, fakat bu elbette günün gereklerine uygun biçimde olmalıdır. Şöyle söylemem gerekirse, ilerici güçler arasında daha mükemmel bir **ilişkiler kültürüne** ihtiyaç var. Böylesi bir kültür, tüm tecrübe çeşitliliğini biraraya getirmeyi ve etrafımızdaki dünyayı tüm çeşitliliği ve çelişkileriyle kavramamızı mümkün kılabilir. "Herşeyi bilirlik kibiri"nin yeni sorunlarla başedememe korkusuyla yakından ilişkisi vardır ve diğer bakış açılarını hemen reddeden köklü bir alışkanlıktan kaynaklanmaktadır. Böyle olunca ne diyalog, ne de üretken tartışma mümkündür. En kötüsü, dava bundan zarar görür.

Nasıl ki Marx ve Engels'in ortaya koyduğu tezleri yüzyılın başında emperyalist çağa dogmatik biçimde aktarmak mümkün olmamışsa, 50'li, 60'lı ve hele hele 30'lu yılların önermeleriyle günümüz dünyasını değerlendirmeye kalkışmamak gerekiyor.

(Devamı 11. sayfada)

Devrimin Partisi Perestroikanın Partisidir

SBKP MK Genel Sekreteri M. Gorbaçov 13 Ekim 1987 günü Leningrad'ta Parti emektarları, Leningrad Parti örgütü yöneticileri ve aktivistleriyle biraraya geldiği toplantıda perestroika hamlesi ile ilgili değerlendirmelerde bulundu. Aşağıda bu konuşmadan özet bölümler sunuyoruz.

"Bugün, perestroikanın hayatımızın maddi manevi her alanına nüfuz etmesi gereken son derece önemli bir aşamasındayız. Bu aşamanın özelliği yeniden yapılanma süreçlerinin derinleşmesi ve milyonlarca emekçinin, geniş ülkemizin tümünün bu süreçlerin içine çekilmesidir. Bu, hepimizden her zamankinden fazla medeni cesaret, gerçek girişimcilik, en üst derecede yeterlilik, manevi ve fiziki gücün azami kullanımını talep ediyor.

"Ekim Devrimi'nin Partisi davasını sürdürmek üzere devrimci dönüşümlerin geleceğiyle ilgili tüm tarihi sorumluluğu üstlenmiştir ve bunları yönlendirmektedir. 'Frenleyici mekanizma'yı parçalamak, uzun yıllar boyu toplumun istisnasız bütün alanlarında birikmiş olan atalet güçlerini bertaraf etme, pek çok emekçiyi etkileyen sosyal kayıtsızlığın üstesinden gelme, yeniden yapılanma hamlesinden geriye dönüş olmayacağının sağlam güvencelerini oluşturma - bütün bunlar yetmiş yıl önce olduğu gibi bugün de Parti'nin güçlü bir siyasi irade, çelik disiplin sergilemesini; pratikte yaratıcı ve cesur eylemler başlatmasını gerektiriyor.

Devrimci yeniden yapılanmaya girişirken Parti işe kendisinden başlamıştır. Parti yeni bir siyasi düşüncenin kılavuzluğunda ve yeniden yapılanma kavramını pratiğe geçirerek, çalışmasının biçim ve yöntemlerini mükemmelleştirmekte, toplumun çeşitli alanlarında mevcut etkileme araçlarını daha incelikli geliştirmektedir. Dahası, Parti'nin öncü rolünün her Parti komitesinin çalışmasıyla, her Komünistin sözü ve eylemiyle kazanıldığı ve doğrulandığı unutulmamalıdır. Pekçok Parti komitesi ve örgütünün faaliyetlerinde son zamanlarda ciddi değişikliklerin yer almakta olduğunu görüyoruz. Şimdi daha büyük bir enerji ve istekle çalışıyorlar, halkla ilişkileri daha güçleniyor ve çeşitleniyor. Demokratizm, açıklık, eleştiri ve özeleştiri Parti örgütlerinin hayatında temelli bir unsur haline geliyor; Komünistlerin perestroikanın acil görevlerinin üstesinden gelmeye yoğun katılımını sağlayan bir atmosfer yaratılıyor.

Parti, faaliyetlerindeki tüm olumsuz süreç ve olgulara karşı ödünsüz bir mücadele yürütmekte. Parti üyelerinin dürüst ve temiz adını lekeleyenlerden ya da sosyalist ahlâk normlarını fena halde ihlal edenlerden kendisini kararlılıkla arındırmaktadır. Yine de tüm Parti örgütlerinin yeni görevleri ele almada yerlerini buldukları söylenemez. Bazıları perestroika ya da halkın ruh haline ayak uyduramıyorlar; bazıları da öncü olmaları gerektiği sırada arkada kalıyorlar. Yoldaşlar, bu durumdan kaygı duymalıyız. Zira bir Parti örgütünün yeri ön saftır.

"Daha önce de söyledik ve bir kere daha tekrarlamak isterim. Bundan böyle yakın ve daha uzak gelecekte, kadrolarımızı, Komünistleri ve Parti örgütlerini değerlendirmede tek bir kriterimiz olmalıdır. Bu kriter, yeniden yapılanma karşısında tavır ve yeniden yapılanmanın görevlerini yerine getirmeye yönelik fiili katkılardır. Bu kadar basit. Yaklaşımımız bu olmalıdır.

Bir şeyi daha belirtmek herhalde yerinde olacak. Yılların pratiği üretim artışı, sermaye yatırımı ve diğer ekonomik göstergelerle ilgili sayılarla uğraşma konusunda kendimize güvenmemizi getirdi. Ama yoldaşlar, ihtiyacımız olan şey yalnızca bu rakamların kendisi değildir. Bu sayıların ifade ettiği dinamikler ile emekçilerin refahındaki gerçek artış, onların çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesi, entellektüel ve kültürel faaliyetlerinin güçlendirilmesi, disiplin ve düzenin geliştirilmesi arasındaki ilişki sorusuna da emin bir cevap verebilmelidir. Parti örgütülerinin faaliyetinin nihai sonucu budur. Bir başka deyişle, halkı ve yeniden yapılanmanın sosyal sonuçlarını sürekli göz önünde bulundurmayı, perestroikanın uygulanması yolunda her adımı insani boyutunda görüp değerlendirmeyi öğrenmeliyiz.

"Ekonomi mekanizmasındaki köklü reform her düzeydeki Parti komitelerinin önüne yeni ve alışılmadık sorular getirmektedir. Örneğin, uzun zamandır ve yerinde bir nedenle, Parti kadrolarının ekonomiyi yönetenlerin işini yapmaya ve günlük üretim faaliyetine müdahale etmeye son vermelerinin tam sırası olduğunu söylüyoruz. Evet, bunu söyledik ama fiiliyatta işler başkaydı. Ekonomiyi iktisat bilimi yoluyla yönetmenin etkili bir mekanizması yoktu. Bunu henüz tamamladık ve şimdi uygulama sürecindeyiz. Geçmişte böyle bir mekanizmanın eksikliğini gidermek üzere Parti baskısı dahil otoriter ve idari yöntemlere sarıldık. Bununla hedeflere ulaşmak gerekiyordu.

Parti organlarını kendilerine ait olmayan fonksiyonlardan azat etmek görevini getirirken, onları iktisadi konulardan azat etmeyi kastetmiyoruz. Parti ekonomiyle her zaman ilgilenmiştir ve bunu sürdürecektir. Reformları uygularken ve yeni işletmecilik mekanizmalarını iyice öğrenirken, aynı zamanda ekonomi alanındaki Parti çalışmasının yöntemlerini de yeniden şekillendirmeliyiz. Parti komiteleri ekonomi yöneticisi olan Parti üyelerini ekonomik faaliyetin gerçekten yeniden yapılandırılması, yeni bir çalışma tarzı ve nihai sonuçlarla ilgili olarak kesin biçimde sorumlu tutmalıdır.

Yerel Parti komitelerinin işletmelerle ilgili taleplerinde üretilen mal hacminin büyümesi konusunda "zorla sağlanan" yüzdelere öncelik vermeye devam ettiğini, yani eski

"brüt çıktı (output)" yaklaşımının temsilcileri olarak davranmayı sürdürdüğünü gösteren çok sayıda örnek var. Bu hacim varolduğu halde, yapılan teslim sözleşmelerinin gereği zamanında yerine getirilmemekte, ülke ekonomisine ve mağazalara düşük kaliteli ürünler yollanmaktadır. Tüm bunların nedeni, ne pahasına olursa olsun ulaşılan üretim hacmi endekslerine teslim sözleşmelerini yerine getirmede aksaklıkların eşlik etmesidir ki, bu tüm ekonomi açısından problemler yaratmakta ve çıktı (output) niteliğini etkilemektedir.

Perestroika, çalışma kriterimizi kesinlikle değiştirmektedir. Sonuç alıcı verimliliğe ihtiyacımız var. Traktör yapımı ve metalurjiye sarfedilenler, ancak daha az traktörle daha fazla tahıl elde edildiği ve her traktör için daha az metal kullanıldığı takdirde değer kazanacaktır.

Ekonomi alanında yöneticileri ve çalışma kollektiflerini sözleşmelerini yerine getirme, yüksek kaliteye ulaşma, donanımı süratle yenileme, mali kaynakların devrini hızlandırma, emeğin verimliliğini artırma ve yatırım kazançlarını artırma konusunda yönlendirmeyi öğrenmeliyiz. Hızlandırma bundan başka bir şey değildir.

Parti komitelerinin dikkatini gerektiren bir başka sorun, bu geçiş döneminin özellikleri ile ilgilidir. Bunlar, ilk önce, şimdiki beş yıllık planın kalan üç yılıyla ilgili hususlardır. Bu, en güç ve en karmaşık dönemdir, buna perestroikanın kritik aşaması diyebilirim. Eski mekanizma, eski yönetim manivelaları henüz sökülme sürecindedir, yeni ekonomik teşvikler ise güç kazanmaya henüz başlamıştır. Bu, Komünistler için özellikle çok kuvvet ve enerji sarfetmeyi gerektiren bir zamandır. Bu geçiş döneminin görevlerinin çözümü doğrultusundaki çabanın en ön saflarında olması gerekenler onlardır.

Komünistler yeni bir biçimde çalışmayı öğrenmede, ataletin gücünün üstesinden gelmede örnek teşkil etmelidirler. Ataletin gücü en büyük direnişini bu aşamada gösterecektir. Ataletin varlığının uzakta bir yerde olduğunu düşünmeyin, içimizdedir.

Tüm ülkede parti örgütlerinde daha yüksek standartlara olan talep büyüyor ve emanet edilen görev karşısında sorumluluk duygusu artıyor. Yeniden yapılanmanın sosyal süreçleri üzerinde Parti rehberliği güçleniyor. Ama yine de Parti bugün Komünistlerin öncülük rolünü artırma, her temel Parti örgütünü ve Parti komitelerini daha enerjik hale getirme sorunuyla ciddi olarak karşı karşıyadır. Bu alışılmış bir formül gibi görünebilir, ama ardında günümüzdeki nabzı atan yaşamın dramatik tabiatı yatmaktadır. Tecrübe bize, gerçekten devrimci eylem ve devrimci çalışmanın, bizi ilerlemekten alıkoyan herşeyle cesur, fedakar ve gözüpek savaşmaksızın düşünülemeyeceğini öğretiyor. Yine de kabul edilmelidir ki, Parti'de herkes, her Komünistin perestroikanın bir örneği olması gerektiğini, bir Komünistin zaman geçirmesinin ya da kayıtsız bir gözlemci olmasının kabul edilemez olduğunu kavramış değil. Komünistleri farklı yapan, onların kendi kişisel çıkarlarını tüm partinin, tüm ulusun çıkarlarına tabi kılmalarıdır.

Burada pekçok şey insanların yeni koşullara nasıl hazırlandığına, kollektifteki ruh haline ve insanların perestroikanın sorunları üzerine nasıl eğitildiğine, yalnızca genel olarak değil, belli bir şehrin, bölgenin ya da çalışma kollektifinin özgün koşulları dikkate alınarak eğitildiğine dayanıyor. Temel Parti örgütlerine sistemli biçimde dikkat ve yardım göstermekte başarısız olduğunuz takdirde, bu birimlerde daha yüksek bir çalışma düzeyine ulaşamayacağınız son derece açıktır.

Bu bağlamda Parti bölge ve şehir komiteleri üzerine bir kaç söz söylemek isterim. Bunlar temel Parti örgütlerine yardım etmelidirler. Bölge ve şehir komiteleri yeniden yapılanma üzerine günlük çalışmalarında, temel Parti örgütlerine dayanarak ilgilerini çalışma kollektifleri üzerinde odaklaştırmalıdırlar. Geçen onyıllarda inşa edilen bürolarda, güzel binalarda yeterince oturuldu. Bu binalar da öyle açılmalıdır ki, onların içindeki Parti komiteleri ve bölge yürütme komitelerine hayat dolsun. Ülke faaliyet halinde; yeni fikirlere, eylemlere ve tartışmaya ihtiyacı var. Ama parke ve halı döşeli, konuşma saatleri takvime bağlanmış büroların içinde herşey sakin. Bir devrimin bu şekilde, takvime göre yapıldığını düşünebiliyor musunuz?

Hatırlarsanız, 2 yıl önce biraraya geldiğimizde herkese bir değişme fırsatı vermemiz gerektiğini söylemiştim. İster yönetici ister üye olsun, ister işçi ya da entellektüel olsun, analiz etme, bir çözüm yolu bulma, bunu inanca dönüştürme ve pratiğe geçirme ile ilgili bu şansı kimseden esirgeyemeyiz. Herşeyin çok hızlı hareket ettiği ve geliştiği bir devrimci dönemde 2,5 yılın uzun bir süre olduğunu düşünüyorum. Sabırlı ve demokratik davrandık, değişmek isteyen kim varsa yeniden yapılanma sürecine katılmış durumdadır. Ama bekle-gör durumunu sürdürenlerin faydası olmayacaktır. Özellikle çalışma kollektiflerinin, bölge ve şehirlerin yöneticilerine atıfta bulunuyorum.

Üstlenilen bir görevin başarısına örgütsel araçlar ya da bürokratik icatlarla karar verilmediği iyi bilinmektedir. Başarıyı tayin eden yalnızca insanlardır: Parti ilkeleriyle profesyonellikleriyle, kültürel seviyeleriyle ve insanî yönleriyle. Yönetim alanında çalışanlar için bu nitelikler bir zorunluktur. Bu niteliklere görevliler iki kat, Parti kadroları üç kat daha fazla sahip olmalıdır.

"Perestroika ve gelişmekte olan sosyalizm, toplumumuzun devrimci yenililenmesi fikrini iyice özümsemiş yüksek ahlâk düzeyine sahip yetenekli kadroları, halka yakın olan kadroları gerektirmektedir.

Parti üyesi olmayanlar dahil kadroları bulup, yükseltmek, onlara siyasi eğitim, destek vermek ve gerekiyorsa korumak Parti örgütlerinin önde gelen bir kaygısı olmalıdır.

Perestroika sürecinin gelişmesinde toplumumuzun canlandırılmasında sonuç alıcı araçlar olarak gördüğümüz eleştiri ve özeleştiriye çok umut bağladık. Açıklık koşullarında geçen sürede belli bir tecrübe birikmiştir. Yanısıra yeni sorunlar da ortaya çıktı. Örnek olarak,

(Devamı 11. sayfada)

TSİP Basın Açıklamaları

Geçtiğimiz günlerde değişik basın organlarınca Türkiye Sosyalist İşçi Partisi yöneticilerine yöneltilen soruların cevapları basında yer aldı. Ancak bu haberler asıllarından çok farklı görüşler taşıyorlardı. Birçok yerde ya çok kısa bir şekilde yer almış, ya da çarpıtılacak şekilde verilmişti. Özellikle Güneş gazetesinin haberinde olduğu gibi tam tersi anlamlara çekilebilecek metinlere de rastlanıyordu.

Yapılan açıklamaların ne denli çarpıtılabileceğini göstermek için Güneş gazetesindeki haberi ve bu konudaki karışıklığı gidermek amacıyla TSİP tarafından basına yapılan açıklamaları yayınlıyoruz.

TSİP Genel Sekreteri Yalçın Yusufoğlu'nun Nokta Dergisi'nin Sorularına Cevabı:

☐ *TİP-TKP'nin TBKP adı altında yaptıkları birleşmeyi nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu oluşumun dışında siz neden kaldınız? Çünkü başlangıçta yapılan toplantılara sizin temsilcileriniz de katılıyordu. Birleşme içerisinde yer almayışınızın gerekçeleri nelerdir?*

■ Sözünü ettiğiniz birleşme görüşmeleri başından beri bilgimiz dışındaydı. Bu nedenle, görüşmelere katılmamız sözkonusu değildi. Fakat katılsaydık bile, ortaya çıkan ideolojik-politik çerçevenin içinde olamazdık. Bununla birlikte, TKP ve TİP'in birleşmeleri, birlik sorununun taraflarının azalması ve ayrı ayrı varolmalarına ideolojik-politik gereksinme kalmamış olan iki partinin tekleşmesi açısından olumluluktur.

☐ *TBKP yaptığı açıklamada Kemalistlerden çevrecilere kadar herkese çağrı yaptı. Sizin bu çağrıya yanıtınız nedir?*

■ Siyasal demokrasi amacı güden tüm güçlerin birlikte davranmaları demokratik mücadelenin alfabesidir. Ne ki, böyle bir işbirliği için, her şeyden önce, sosyalist hareketin siyasal yaşamda marjinal kalmaktan çıkması gerekir. Verili koşullarda bunun da biricik yolu, sosyal demokrasinin solundakileri biraraya getirebilecek legal, birleşik sol partiyi kurmaktan geçiyor. Bu somutluğa ulaşmadan başka kesimlerle yapılacak işbirliği çağrıları salt dilek olarak kalır.

☐ *TBKP'nin bu tavrının legalize olma yolunda bir adım ve reformist şeklinde yorumlanmasına siz ne diyorsunuz? TBKP'nin bildirisinde açıklanan hedefler kısa vadeli hedefler. Bu kısa vadeli hedefler, legalize olmak için sosyalizm hedefinden vazgeçme anlamına mı geliyor?*

■ Bu sorularınızı da birlikte yanıtlayayım. TKP ile TİP'in birleşme programları, TKP'nin, geçen yıl kendi programının yanısıra, Ulusal Demokrasi Programı adıyla çıkarttığı programatik metnin yeni bir yazımından başka bir şey değil. Ayrıca, TBKP programı onu hazırlayan her iki tarafın da parti programlarından ruhen ve lafzen uzakta ve en önemlisi, ülkemizde bilimsel sosyalizmin varmış olduğu düşünsel düzeyin bir hayli gerisinde.

Biz daima doktrinerliğe, slogancılığa, genel geçer sözlere, şablon ve kalıplara karşı durduk; öğretinin ülke koşullarına yaratıcı olarak uygulanmasında önemli çabalar gösterdik, gösteriyoruz. Bu görevin ise, ancak bilimsel sosyalizmin öğretilerine, ilkelerine, tüm değerlerine özenle bağlı kalınarak başarılabileceği kesinliği tartışılmaz deneylerle görülmüş bir olgudur. Sözünü ettiğiniz programı ve onun düşünsel-siyasal bazını böyle bir özenden uzak görmekteyiz. Niçin bu yola gidildiği konusu ise, adı geçen tarafları ilgilendirir, herhangi bir spekülasyona girmek istemem. Sadece şu kadarını söylemeliyim: Siyaset dahil, toplumsal yaşamın her alanında gözlenen değerler sarsıntısının ve erozyonunun solu etkilememesi için en büyük görev biz sosyalistlere düşmektedir. Sosyalizm, toplumun biricik umududur, geleceğidir. Onun tüm değerlerine titizlikle sahip çıkmak bizim için her şeyin başlangıç noktasıdır.

☐ *TBKP'nin bu oluşumdan sonra Türkiye'de yasal bir parti kurma yolunda birtakım çalışmaları olacak. Bu çalışmalara siz nasıl bakıyorsunuz?*

■ Yasaklanmış tüm partiler üzerindeki yasağa son verilmesi demokrasinin asgari gereği ve o partilerin başlıca uğraşı... Oysa referandumla kaldırılmış olan siyaset yasağı, sıkıyönetim mahkemelerince sürdürülüyor ve 141-142 devam ediyor.

Legal parti konusunda ise TSİP'-in yaklaşımı farklı. Siyaset yaşamımızın en büyük eksikliği olan muhalefet boşluğunun giderilmesi için, radikal bir sol muhalefeti yaratmak gerekiyor. Solun en geniş kesimlerini ve herhangi bir sol partinin mensubu ya da taraftarı olmayan tüm sosyalistleri kucaklayacak yasal bir sol partinin oluşturulmasını, bu muhalefet odağının sol potansiyeli mobilize etmesini gündemin birinci maddesi olarak görüyoruz.

TKP ve TİP halen bu çalışmaların dışındalar. Bu anlayışla, şayet TBKP yasallaşacak olursa, bu, bir "grup partisi" niteliğini taşıyacaktır. Oysa şu anda birliğin biricik somut manivelası savunduğumuz türden yasal birleşik sol partidir.

7.10.1987

Ahmet Kaçmaz'ın Basın Açıklaması

Siyasi göçmenlerin yurda dönüşü meselesinin kamuoyunda tartışılır olmasıyla birlikte bir kısım yayınlar konuya ilişkin düşüncelerimi öğrenmek amacıyla benimle de görüştüler. Ancak görüyorum ki bu tür görüşmelerde benim söylediklerim bazı durumlarda bir hayli farklı biçimde yansıtılıyor, hatta metinlerde görüşlerimle uzak yakın ilişkisi olmayan sözler de yer alıyor. Bu nedenle siyasi göçmenler konusunda aşağıdaki basın açıklamasını yapmak zorunluluğunu duydum.

12 Eylül 1980'den sonra yurtdışına çıktım. Çünkü ülkemizde açık siyasi çalışma yapmanın imkanı kalmamıştı. Ve benim mücadeleye en verimli şekilde katılabilmem o günün şartlarında yurtdışında olmamla mümkündü.

Bugün de demokrasi mücadelesi hayati önemini korumaya devam ediyor. Ne ki şartlar eskisine nazaran bir ölçüde değişti. Serbest çalışma yapmanın kısıtlı da olsa imkanları çıktı. Dolayısıyla yurda dönüp emekçi halkların çıkarlarını savunan mücadeleye orada katılmayı daha yerinde buluyorum. Bu görüşüm bütün siyasi göçmenler için geçerli.

Ancak yurda dönüşümüzün gerçekleşmesi için serbestçe dönüş şartlarının yaratılması ve döndüğümüzde hür bir yurttaş olarak yaşamamızın sağlanması gerekir. Oysa siyasi göçmenlerin hemen tamamı hakkında çeşitli kovuşturmalar var. Benim hakkımda da 12 Eylül 1980 sonrasında çeşitli davalar açıldı. Bu davalarda bir kısım partili arkadaşlarım çeşitli hapis cezaları aldılar. Dolayısıyla benzeri bir durum döndüğümde beni de bekliyor. Kısacası yurda döndüğümde serbestçe yaşamamı ve siyasi çalışma yapmamı önleyen engeller var. Dönebilmem için bu engellerin temizlenmesi lazım. Bunun da çareleri örneğin, 140, 141 ve 142. maddelerin kaldırılmaları veya 12 Eylül dönemindeki siyasi davaların sonuçlarıyla birlikte geçersiz sayılmaları olabilir.

Öte yandan hakkımızda açılan davalardaki "suçlar" demokratik bir ülkede asla rastlanmayacak türdendirler. Bu yüzdendir ki, Avrupa Konseyi, Uluslararası Af Örgütü vb. kuruluşlar bu davalar sonucu mahkum olan arkadaşımızı *"fikir suçluları"* (prisoner of conscience) sayıyorlar. Ayrıca Avrupa Konseyi TSİP'le ilgili davaları, DİSK, Barış Derneği vb. davalarla birlikte Türkiye'nin Konseyle ilişkilerinin normalleşmesinde olumsuz faktörler olarak değerlendiriyorlar.

Bu açıdan biz inanıyoruz ki, hakkımızda açılmış olan davalar *bağımsız* sivil mahkemelerde görüldükleri takdirde çağdaş ve demokratik bir hukuk anlayışı altında her hangi bir mahkumiyet almamız sözkonusu olamaz.

İşte bütün bunları gözönünde tutarak, bir süreden beri yurda dönüşün hukuki şartlarını avukatlarımız vasıtasıyla inceliyoruz. Bundan henüz bir sonuç almış değiliz. İncelemenin sonuçlarını bütün boyutlarıyla değerlendireceğiz ve buna uygun olarak nasıl ve ne zaman yurda döneceğimizi belirleyeceğiz. Bu girişimimizin tüm siyasi göçmenlerin serbestçe dönmelerine, döndüklerinde hür bir yurttaş olarak yaşayabilmelerine ve diledikleri takdirde serbest siyasi faaliyette bulunabilmelerine hizmet edeceğini umuyoruz.

Tabii bütün bu söylediklerimizden dönüş için bütün pürüzlerin kalkmasını bekleyeceğimiz anlamı çıkmamalı. Dönüşümüzün elbette riskleri vardır. Yeter ki göze alınan riskler demokratik hak ve özgürlükler için vermekte olduğumuz mücadeleye, sosyalizm davamıza ket vurmasın, aksine onu geliştirsin güçlendirsin.

Ahmet Kaçmaz, 5 Kasım 1987

Y.Yusufoğlu'nun Yeni Gündem'e Gönderdiği Açıklama

Yeni Gündem Dergisi
Yazıişleri Müdürlüğüne

Sayın Editör,

Derginizin 1-7 Kasım 1987 tarihli sayısında "TSİP de Dönüyor" başlığı altında verilen haberde, "TSİP Genel Sekreteri Yalçın Yusufoğlu *Yeni Gündem'*-e yaptığı açıklamada ...Ağustos ayı ortalarında, İstanbul Savcılığı'na yaptığımız bir başvuru ile, bağımsız sivil mahkemelerde yargılanmak istediğimizi belirttik. Ancak bu girişimden bir sonuç alamadık" deniyor. Söz konusu görüşme telefonla yapıldığı için sanırım bir yanlış anlama olmuş. Aslında benim konuya ilişkin söylediklerim mealen şöyleydi:

"Siyasi göçmenlerin yurda dönmeleri kuşkusuz bizi de ilgilendiriyor. Bu konuda bir süreden beri çalışmalar yapıyoruz. Bu kapsamda yurtdışında olup haklarında dava açılmış arkadaşlarımızın yurda döndüklerinde nasıl bir hukuki prosedürle karşılaşacaklarını öğrenmek için avukatlarımız İstanbul'da gerekli incelemeleri yapıyorlar."

Kısacası, İstanbul Savcılığı'na yapılmış herhangi bir başvurumuz henüz yok. Avukatlarımızın araştırmalarının sonuçlarını bekliyoruz. Bu sonuçları değerlendirdikten sonra dönüş için gerekli girişimleri yerine getireceğiz.

Saygılarımla

Yalçın Yusufoğlu
3 Kasım 1987

TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz'ın Güneş Gazetesi'ne Gönderdiği Açıklama

Güneş Gazetesi
Yazıişleri Müdürlüğüne
Sayın editör,

Gazeteniz muhabirlerinden sayın Hayrettin Kalyoncu'nun benimle yaptığı röportajın, gazetenizin 4 Kasım 1987 tarihli nüshasında yayınlanan metnini hayretle okudum. Zorunlu olarak aşağıdaki açıklamayı yapmak ihtiyacını duydum.

• Ben "çok yakında Türkiye'ye döneceğim" demedim. 12 Eylül 1980 sonrasında hakkımda açılmış davalar bulunduğunu, bunun için dönüşün hukuki şartlarını araştırdığımızı, henüz bir sonuca varmadığımızı, incelemenin sonucuna göre dönüşümüzü belirleyeceğimizi söyledim.

• Sivil mahkemelerle ilgili olarak "demokratik bir ülkede bizim çalışmalarımızın bir tekinin bile mahkeme konusu olmayacağını, dolayısıyla hakkımızda açılan davalar sivil ve bağımsız mahkemelerde, çağdaş hukuk anlayışına bağlı olarak görüldüklerinde beraat etmemizden başka türlüsünün mümkün olamayacağını" ifade ettim.

• "Avrupa'lı parlamenterle birlikte döneceğim" demedim. Dönüşümüze ilişkin olarak Uluslararası Af Örgütü, Uluslararası Hukukçular Birliği, Avrupa Konseyi vb. kuruluşların yardımlarına başvuracağımızı söyledim.

• TBKP'nin kurulmasına ilişkin olarak görüşlerimi şöyle belirttim: "Türkiye'de demokrasinin en asgarisi dahi yürürlükte olmadığı için, çalışan insanlara alenen yasaklanmış pek çok temel hakkın yanı sıra işçi sınıfının siyasi örgütlenmesi de yasaktır. Kutlu'nun ve Sargın'ın girişimleri bu yasağın kaldırılmasına hizmet edecek bir adımdır. Bu kapsamda, TBKP'nin yasal olarak kurulması girişimini yasal örgütlenme hakkının kazanılması için bir taktik olarak değerlendiriyorum. Ve girişimi yapan arkadaşların da böyle düşündüklerini sanıyorum. Çünkü bugün yasal siyaset sahnesinin imkanlarından yararlanmak sadece TKP ve TİP'i değil, sosyal demokrasiden daha solda olanların tamamını, yani tüm solu ilgilendiriyor. Dolayısıyla da yapılması gereken, yasal siyaset sahnesinde solun tamamını veya ağırlıklı bölümünü temsil yeteneğine sahip bir örgütlenmedir. Açıktır ki, TBKP'nin yasal bir parti olarak kurulması girişimi solun birliğini gözeten bir hedef açısından mahzurludur. Ama dediğim gibi, ben girişimin esasında yasal bir partiyi kurmayı değil, legal hakların kazanılmasına hizmet etmeyi amaçladığı inancındayım."

• "Birleşme konusunda Kutlu'dan teklif aldığım, ufak tefek sorunlar çözümlendiğinde birleşmenin sağlanacağı" tamamen muhabirin hayal mahsulü. Ben konuya ilişkin olarak "bizim her zaman birlikten yana olduğumuzu, bu konuda çeşitli girişimlerde bulunduğumuzu, ancak bunlardan sonuç alamadığımızı" söyledim.

(Devamı 11. sayfada)

Güneş Gazetesi'ndeki Haber

GÜNEŞ'in sorularını yanıtlayan TSİP Başkanı *Kaçmaz*, Türkiye'deki hukukçuların durumunu araştırdıklarını belirterek, *"Türkiye'ye sivil mahkemelerde yargılanarak beraat etmek üzere gideceğim. Zira demokratik bir ülkenin kanunları karşısında herhangi bir çalışmam olmadı. Teslim olmaya değil, serbestçe siyasi çalışmalarda bulunmaya gidiyorum"* dedi.

Kutlu ve *Sargın*'ın ülkeye dönüşlerini *"önemli bir adım"* olarak niteleyen ve Türkiye'ye Avrupalı parlamenter ile birlikte döneceğini vurgulayan Kaçmaz "TBKP, Türkiye'de komünist partinin kurulmasını sağlamayacak, sadece Kutlu, İşişleri Bakanlığı'na vereceği dilekçe ile Türkiye'de 1 günlük komünist partisi kurulmasına neden olacak. Bunun davamıza ne derece yararlı olacağı tartışılır" dedi.

Özal'ın bugüne kadar bir kez 141 ve 142. maddelerin kaldırılabileceğini söylediğini, fakat bundan çabuk pişman olduğunu da belirten *Kaçmaz, "Özal şimdi bizi Avrupaya göstermelik komünistler olarak tanıtmaya çalışıyor. Oysa Türkiye'de bir komünist partisi kurulamaz. Biz ise Sosyal Demokrat Halkçı Parti'nin (SHP) solunda bir Sosyalist Birlik Partisi (SBP) kurmayı planlıyoruz. Arkadaşlarımızla ayrıldığımız nokta budur. Türk solu legal çalışacak bir komünist partiyle değil, birleşik bir sosyalist partiyle derlenip toparlanabilir. Bunun için gerekli taban çalışmalarımızı sürdürüyoruz"* şeklinde konuştu.

Birleşme konusunda *Kutlu*'dan teklif aldığını, aradaki ufak tefek sorunların çözümlenmesinden sonra bu birleşmenin sağlanabileceğini de belirten *Kaçmaz, "Türkiye'de kurulacak bir sol parti, sol kaynaklı terörü önleyecek önemli bir güçtür. İşçi sınıfının umudu terör değildir"*-dedi.

Seçimlerde taraftarlarının *"şimdilik"* SHP'yi destekleyeceğini de belirten *Kaçmaz, "başında anti-demokratik ve sosyalizmin hummacısı denilebilecek bir lideri bulunduğu beyinsizler takımından oluşan DSP'yi desteklememiz tabii ki beklenemez. İçinden Ecevit'in çikartılması halinde bir hiçin kalacağı DSP'nin, bu seçimlerden sonra ayakta kalacağına da inanmıyoruz"* dedi. (4 Kasım 1987)

Borsada Neler Oluyor?

Dünya borsalarında "Kara Pazartesi" olarak anılan 19 Ekim gününden bu yana sarsıntı sürüyor. Hissedarların bir günde toplam 500 milyar dolar kaybetmesine yol açan çöküş başta New York olmak üzere Hong Kong, Sydney, Tokyo, Londra, Paris, Singapur ve Frankfurt vb. borsalarında zincirleme etkisini gösterirken, kompütürler de bu süreci alabildiğine hızlandırdı. Mali göstergeler açısından 1929 krizinin ilk günü olan "Kara Salı"yı (29 Ekim) geride bırakan böyle bir çökme uzunca zamandır bekleniyordu. Zira kapitalist dünyanın başını çeken ABD'den yayılan siyasi-ekonomik ve mali sinyaller böyle bir durumun kaçınılmaz olarak yaklaştığını gösteriyordu. Neydi başlıca göstergeler?

• *Bütçe açığı:* ABD'nin 1970'te 2.8 milyar dolar olan bütçe açığı 1986'da 220 milyar dolara ulaşmıştı. İşbaşına geldiği 1980 yılında 73.8 milyar dolar olan bütçe açığını frenleme ve önleme vaadinde bulunan Reagan, daha icraatının ilk dört yılında kendisinden önceki yedi başkanın otuzbeş yıllık görev süresinde kaydedilen toplam bütçe açığını geride bırakan bir bütçe açığına yol açmıştı. Bunda kapitalist sistemin 1981-82 yıllarında yaşadığı krizin yanısıra esas olarak iki faktör rol oynadı. Bunlar, Reagan yönetimi altında görülmedik hızla tırmanan askeri harcamalar ve 1981'den bu yana yürürlükte olan ve tekellerin yüzünü fazlasıyla güldüren vergi indirimidir. 1980'de 221 milyar dolar olan askeri harcamalar, 1986'da 449 milyar dolara tırmanmış, yani aynı yıl kaydedilen bütçe açığının iki katına ulaşmıştır. Buna karşılık Reagan yönetimi askeri harcamaları değil, aksine sağlık, eğitim vb. gibi temel sosyal harcamaları budamaya yönelmiş ve 1980-86 yıllarında sosyal harcamalar 167 milyar dolar azaltılmıştır. Burada belirtilmesi gereken nokta, bütçenin sosyal harcama fonlarıyla ilgili kısmının değil bütçe açığına yol açmak, tam tersine kaynak fazlası olduğudur. Diğer önemli faktör olan vergi indirimine gelince, ekonominin militarizasyonuna paralel olarak silahlanmadan arslan payını alan tekeller örneğin 1981-84 yıllarında 27 milyar dolardan fazla kâr ederken, ödedikleri ortalama vergi oranı ortalama bir işçinin ödediği oranın hayli altında, %6,3 civarında kalmış, yine aynı yıllarda en önde gelen 25 tekelin 7'si vergi iadesi alırken, 2'si hiç vergi ödememiş, 4'ü ise %1 ya da daha az oranda bir vergi ödemiştir.

• *Dış ticaret açığı:* ABD'nin dış ticareti 1975'te 3 milyar dolar ihracat fazlasından, 1986'da kaydedilen 170 milyar dolarlık dış ticaret açığına şiddetli bir düşme göstermiştir. Bu gelişmeyi hızlandıran faktörlerden birisi kuşkusuz ABD ekonomisinin militarizasyonu ve derinleşen yapısal krizle birlikte üretimin ucuz işgücünün bulunduğu ülkelere kaydırılması olmuştur. Bu durum ABD'de çok sayıda fabrikanın kapatılmasına, işsizliğin artmasına ve işçilerin yaşam koşullarının kötüleşmesine yol açarken, kitlesel tüketim maddelerinin bazıları tümüyle ithalat yoluyla karşılanır olmuştur. Kanada, B.Avrupa ve Japonya'nın yanısıra G.Kore, Tayvan vb. ile Latin Amerika ülkelerinden ithalat ABD dış ticaret açığını büyütmüştür. Örneğin Tayvan'dan yapılan ithalat 1975 ile 1984 yılları arasında 7,6 kat, G.Kore'den 6,5 kat, Hong Kong'dan 5,3 kat artmıştır. Buna karşılık çok uluslu tekeller dışarıdan ithal ederek ucuza malettikleri mallarla üretimden süper kârlar sağlamışlar, silah tekelleri de bu ülkelerde büyük pazar bulmuşlardır. Ne ki silah tekelleri, sattıkları malların çoğunu dışarıda ürettikleri için bunun ABD'nin dış ticaret dengesine iyileştirici katkısı da olmamıştır.

Bu durumda ABD özellikle B.Avrupa ülkeleri ve Japonya'dan, bütçe açığını kapatmak üzere ihtiyacı olan yabancı sermayeye rakip olmamalarını, bunun için de faiz oranlarını düşük tutmalarını, diğer yandan da ABD ile ticarette ithalatı artırıp, ihracatlarını azaltmalarını istemektedir. Bu durumun ise bu ülke ekonomileri için olumsuz etkilere yol açacağı açıktır.

• *Dış borçlar:* Sürekli artan dış ticaret açığının da katkısıyla ABD'nin dış borçları bu yıl sonu itibariyle 400 milyar dolara ulaşmış olacak. Böyle bir dış borçlanmanın Amerikan ekonomisine derece derece bağımlılık koşullarında tüm kapitalist dünyayı etkilemesi kaçınılmaz bir durum.

Yalnızca dış borçlar değil, ABD'de genel olarak bir borçlanma krizinin sürdüğüne de işaret etmek gerekir. Banka, sigorta ve diğer finans kuruluşlarının dışında kalan hükümet, yerel yönetim, hane ve finans dışı iş çevrelerinin toplam iç borcu 1973-85 arasında 3,5 kat artmış, bir başka deyişle borçla yaşamak hükümetten bireylere kadar bir yaşama biçimine dönüşmüştür. Gerçek ücretlerin düşmesiyle birlikte emekçilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere daha fazla borçlanmaya yönelmesi sonucu tüketici borcunun tüketici gelirine oranı görülmedik ölçüde yükselmeler kaydetmektedir.

Kısaca değindiğimiz bu koşullarda herkes "Reagan illüzyonu"nun ne zaman çökeceğini bekler olmuştur. Önde gelen 7 kapitalist ülkenin Şubat 1987'de imzaladığı Louvre anlaşmasından sonra B.Avrupa ülkeleri ve Japonya piyasada istikrar sağlamak üzere merkez bankaları aracılığıyla büyük miktarlarda dolar satın almaya başlamışlar, ne ki Eylül ayına kadar olan sürede ABD dolarına sağlanan bu destek müttefiklere 90 milyar dolardan fazlaya mal olmuştur. Gerek müttefiklerinin bu destekte gönülsüz görünmesi, gerek 1987' dış ticaret açığının daha da yüksek olacağının anlaşılması ve Körfez savaşı gerekçesiyle askeri harcamaların da artarak bu açığı körükleyeceğinin görülmesiyle dolarda-

(Devamı 11. sayfada)

70. YIL TOPLANTILARI

(12. sayfadan devam)

yal demokratlar da dahil, toplantıya katılanlar bu gibi toplantıların sık sık yapılmasını, sorunların daha etraflı olarak tartışılmasını istediler.

Kutlamalar 7 Kasım günü Kızıl Meydan'da yapılan geçit töreniyle ve akşamleyin verilen büyük resepsiyonla sona erdi.

Kutlamalara Türkiye'den TKP, TİP ve Sol Birlik Delegasyonları katıldılar. Yukarıda andığımız bu iki önemli toplantıda konuşma sırası gelmediği için, adı geçen delegasyonlar, akşamları çeşitli salonlarda düzenlenen toplantılarda konuşmalarını sundular. ■

BORSADA NELER OLUYOR?

(10. sayfadan devam)

ki dalgalanma mali çevreleri iyice rahatsız etmeye başladı. Tetiği çeken ise ABD hazine yetkililerinin eğer diğer ülkeler faiz hadlerini yüksek tutmakta direndikleri takdirde, doların özellikle düşürüleceği yolundaki sözleri oldu.

"Kara Pazartesi"nin ardından Reagan ilk kez vergi indiriminin bir ölçüde değiştirilebileceğini gündeme getirirken, gerçekte, sürdürülen politikadan vazgeçmeye niyetli görünmüyor. Borsa'daki durumu "normalleştirme"ye yönelik girişimlere rağmen çöküntünün ekonomik, mali ve siyasi kaynakları aynı tehdidi tekrarlamaya hazır. ■

AHMET KAÇMAZ'IN GÜNEŞ GAZETESİNE GÖNDERDİĞİ AÇIKLAMA

(9. sayfadan devam)

• Sayın Kalyoncu, röportajı yaptığı günkü Tercüman gazetesinde ANAP binalarının bombalanmasıyla ilgili olarak TSİP'in adının geçtiğini söyledi. Burada gazetelerin Türkiye'deki baskılarının bir gün öncekileri yayınlandığı için bu bilgiyi tahkik edemezdik. Muhabir, iddianın gerçeklik payını sordu. "TSİP'in bu tür şeylerle ilgisi olmadığını herkesin bildiğini, zaten böylesi terör olaylarının işçi sınıfının metodu olmadığını" söyledim, o kadar.

• DSP konusunda sayın muhabirin bana atfen yazdıklarını okurken açıkçası yüzüm kızardı. Her halde DSP ve sayın Ecevit konusunda muhabirin kendisi öyle düşünüyor olmalı. Ben seçimlerde, demokratik hak ve özgürlükleri —yeterince olmasa da— iyi-kötü savunan SHP'nin desteklenmesi gerektiğini, DSP'nin de demokrasiyi savunduğunu fakat bir "kişi partisi" olduğunu, sayın Ecevit faktörü çekip çıkarıldığı taktirde DSP'de geriye bir şey kalmayacağını, ayrıca sayın Ecevit'in sola karşı uzlaşmaz tutumunun da bir olumsuzluk yarattığını, bu şartlarda sosyal demokratlar arasında ayrım yaparak SHP'ye oy verilmesini istemenin daha yerinde olduğunu" söyledim, hepsi bu.

Sayın editör,

Yukardaki açıklamamın gazetenizde yer alması dileğimdir. Görüşlerimizle muhabirin aktardıkları arasındaki farkı gördüğünüzde bana yardımcı olacağınıza inanıyorum.

Siyasi göçmenlerin dönüşüne ilişkin bir basın açıklaması yaptım. Sanırım görüşümüzün daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur.

Saygılarımla

Ahmet Kaçmaz, 5 Kasım 1987

DEVRİMİN PARTİSİ PERESTROİKANIN PARTİSİDİR

(6. sayfadan devam)

olumsuz sosyal olgular, ekonomimizin geri kalmış kesimleri ve çeşitli örgüt ve kurumların başarısızlık ve hesap hataları karşısında yöneltilen eleştirinin etki alanı ve keskinliği karşısında bazı kadrolar şaşırıyorlar. Bu artan eleştiride aşırılıklar var mıdır? Evet, yoldaşlar, vardır. Ama kanımca esas olan noktayı gözden kaçırmamalıyız. Daha yaygın eleştiri ve özeleştiri emekçi halkımız arasında artan uyanıklık, siyasi sorumluluk ve toplumsal faaliyetin bir kanıtı olarak görülmelidir.

Tüm demagojilerle, aşırı ya da tek yanlı eleştiriyle savaştık ve savaşmaya devam edeceğiz, ama bu şekilde öteki uca savrulmaktan korkmayacağız ve eleştiriye son vermeyi teşvik etmeyeceğiz. Hangi düzeyde olursa olsun tüm kadrolarımız kitlelerin duygularını dikkate almaya ve aynı zamanda ustalıkla etkilenmeye de alışmalıdır. Ve insanlarla konuşmada yalnızca bir yöntemin —ikna— uygun ve yalnızca bir biçimin —eşit diyalog— mümkün olduğunu iyice öğrenmelidirler.

Tüm bunları titizlikle ve kelimeler değil eylemler vasıtasıyla öğrenmeliyiz." ■

GELİŞMENİN DİYALEKTİĞİ VE YENİ DÜŞÜNME TARZI

(4. sayfadan devam)

İnsanın sosyal kurtuluşu için bizden öncekilerin bıraktığı teorik mirasın yeni bir yorumuna, yeni gerçekliklerin doğru analizinden çıkarılan ve optimal en doğru siyasi sonuçlara götüren bir yoruma ihtiyaç var.

Antagonist topluma ve dünyadaki cepheleşmeyle bağlantılı gerilimlere karşı programatik bir alternatif arayışında cevap bekleyen pekçok soru var. Partimiz, onun teorisyenleri ve bilimle ilgilenen kadroları ciddi biçimde, başka bir zamanda ve başka yaratıcı olanaklarla ortaya çıkmış tasavvur ve şemaları terkederek bu soruları açıklamaya başladılar.

Yalnızca kardeş partileri, komünistleri değil, sosyalistleri ve sosyal demokratları, diğer düşünce ve eylem akımlarının temsilcilerini, insan zekasının kazanımlarına değer veren ve onları gelecek kuşaklar için korumak ve kullanmak isteyenleri de işbirliğine ve birlikte arayışa çağırıyoruz. Uygarlığın yenilenmesinin insan soyunun varlığını sürdürmesini mümkün kılmak görevi ile birleştiği yeni durumu kavramak için bu çalışma özellikle önemlidir.

Yeni düşünce aynı zamanda yeni bir ahlâk, yeni bir psikolojidir. Yeni düşüncenin hedefi, her insanın ülkesinin yurttaşı, partisinin üyesi ve herhangi ilerici bir ulusal hareketin aktif üyesi olmayı sürdürürken, aynı zamanda tüm dünyanın nasıl olması gerektiği ve dünyanın varolup olmaması konusunda kendisine düşen sorumluluğun bilincinde olmasıdır. ■

Dünya Solunun En Geniş Eylembirliği Yolunda Tarihsel Bir Adım

70. Yıl Toplantıları

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 70. yıldönümü Sovyetler Birliği başta olmak üzere dünyanın pek çok ülkesinde, toplantılarla, törenlerle, şenliklerle kutlandı.

Bu kutlamalardan Moskova'da yapılanı tarihsel önem taşıyan toplantıları da içerdi.

Moskova'daki kutlamalar, 2 Kasım günü Kremlin'deki Kongre Sarayı'nın altı bin kişilik büyük salonunda yapılan toplantı ile başladı. Yüksek Sovyet Prezidyumu, SBKP Merkez Komitesi ve Rusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa düzenlenen toplantıda Prezidyum Başkanı Andrei Gromiko kısa açış konuşmasından sonra MK Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov'a söz verdi. Gorbaçov iki buçuk saat süren konuşmasında, Büyük Ekim Devrimi'nden bu yana geçen 70 yıl içinde, sosyalist toplumun ilk kuruluş yıllarından günümüze kadar geçen sürecin belli başlı evrelerini, bu evrelerin ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel yanlarını değerlendirdi. 20'li yıllar, 30'lu yıllar, ekonomik dönüşümler, İkinci Dünya Savaşı, savaş sonrası dönem, 1964 MK Plenumu'nu izleyen dönem ve günümüz olarak özetlediği, Troçki, Buharin, Stalin ve Kruşçev'in değerlendirmesini yaptığı bu bölümlerden sonra, Gorbaçov, ülkenin 80'li yıllara gelindiğindeki tablosunu çizdi. Özet olarak ekonomide ve tüm toplumsal yaşamda hantallığın, kayıtsızlığın, bürokrasinin, teknolojik yetersizliğin ciddi sorunlar haline geldiğini, çözümlenmesi ertelendikçe birike birike daha da vahimleşen bu sorunlar nedeniyle, yığınların sosyal ve siyasal konulara dikkatlerinin azaldığını, toplumu bir durağanlığın sardığını, işlerin düzelmeyeceğine dair umutsuzluk kanılarının yaygınlaşmaya başladığını dile getiren Genel Sekreter, Perestroika hareketinin önemini, zorluklarını vurguladı; Perestroika hareketi ile olgunlaşmış sosyalist toplumun sorunlarının üzerine gidildiğini, radikal bir atılımın gerçekleştirilmekte olduğunu, bu sürecin özellikle sosyalist demokrasiyi geliştirmek, yetkinleştirmek, toplumun demokratikleştirilmesini ileriye götürmek görevini en öne koyduğunu, ekonomik reformların toplumsal yenileşmenin ancak böyle sağlanabileceğini, yığınların bu sayede toplumsal yaşama aktif ve gönüllü katılımının sağlanacağını söyledi.

Gorbaçov barış doğrultusunda gösterilen çabaların hayatiyetini vurguladı, insanlığın nükleer tehlikeden korunmasının taşıdığı önem üzerinde durdu.

Gorbaçov'un konuşmasından sonra, Devrim'e gencecik bir Bolşevik işçi olarak katılmış bir emekli konuştu. Bir yurttaş olarak 70 yıllık süreci özetledi, Perestroika'nın ülkeye getireceği kazanımı vurguladı.

Daha sonra, konuklar ve ev sahipleri münavebeli olarak konuştular. Ev sahiplerinden konuşanlar, genellikle başarı madalyası almış işçiler, bilim adamlarıydı, köylü kadınlardı, sendika, gençlik ve kadın örgütlerinin temsilcileriydi.

İki gün süren bu toplantılarda, konuk olarak konuşanlara gelince; sosyalist ülkelerden parti ve devlet lideri sıfatıyla söz alanlar: Jaruzelski, Honnecker, Husak, Kadar, Jivkov, Nguyen Van Linh (Vietnam), Çavuşesku konuşmacılar arasındaydı. Küba Başkan Yardımcısı, Yugoslavya Başkan Yardımcısı, Demokratik Kore Başkan Yardımcısı, Laos, Moğolistan, Afganistan Devlet Başkanları, Etiyopya, Mozambik, Nikaragua Devlet Başkanları. Ayrıca Finlandiya Cumhurbaşkanı ve Sosyalist Enternasyonal Başkan Yardımcısı da konuşmalarını sundular.

Muhalefetteki komünist ve işçi partilerinden ise konuşma yapanlar, Georges Marchais, Alessandro Natto, Alvaro Cunhal, Gus Hall, Rodney Arismendi ile Güney Afrika ANC Başkanı Oliver Tambo idi.

4 ve 5 Kasım günleri yapılan konuk parti delegasyonlarının katıldığı forum niteliğindeki toplantı ise, solun uluslararası plandaki en geniş platformu oldu. 113 ülkeden 178 delegasyonun katıldığı, 119'unun söz istediği, zaman darlığı nedeniyle ancak 63'ünün konuşabildiği toplantının gündemi yoktu, her parti istediği konuda konuştu.

Bu toplantının önemli yanı, komünist ve işçi partilerinin ve çeşitli sol partilerin yanısıra pekçok ülkenin sosyal demokrat partilerinin ve yeşilci akımın temsilcilerinin de toplantılarda bulunmalarıydı.

Konuşan sosyal demokrat ve sosyalist partiler arasında, İsveç, Norveç, Danimarka, Fransa, İtalya, İspanya, Yunanistan, Belçika, Avustralya vb. ülkelerin, bazıları halen iktidarda olan partileri de bulunuyordu.

Toplantıda konuşanların hepsi, insanlığın esenliği için, barış, nükleer silahsızlanma, açlık, cehalet ve çevre sorunlarının çözümü için, hayati sorunlarda bu platformda yer alanların ortak davranabileceklerini ifade ettiler. Sos-

(Devamı 11. sayfada)